

Сталінські КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ, профкому і місцевому Харківському ордена Трудового Червоного Прапора державного університету імені О. М. Горького

№ 26 (822) Субота, 17 вересня 1955 р. Ціна 20 коп.

БОЙОВІ ЗАВДАННЯ ПАРТІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УНІВЕРСИТЕТУ

Радянський народ з великим натхненням зустрів звістку про скликання 14 лютого 1956 року чергового, XX з'їзду Комуністичної партії Радянського Союзу. На заводах і фабриках, колгоспах і радгоспах розгорнулося соціалістичне змагання на честь XX з'їзду партії.

Важливим етапом в підготовці до з'їзду є звітно-виборчі збори первинних організацій. Скоро звітно-виборчі збори проходять в факультетських партійних організаціях. Вони повинні відіграти вирішальну роль в значному поліпшенні партійно-організаційної і партійно-політичної роботи.

Звітно-виборчі партійні збори проходять в обстановці всенародної боротьби за виконання історичних рішень січневого і липневого Пленумів ЦК КПРС про дальший розвиток соціалістичної промисловості і круте піднесення всіх галузей сільськогосподарства. Ось чому партійні збори повинні привертати увагу до питань стану науково-дослідницької роботи на кафедрах, зв'язку з виробництвом. Збори комуністів університету, які нещодавно відбулися, викрили серйозні недоліки в рішеннях цих питань. Необхідно, щоб на звітно-виборчих партійних зборах були нарешті міроприємства по усуненню цих недоліків і перетворенню в життя рішень липневого Пленуму ЦК КПРС. Факультетські партійні організації повинні систематично і вміло спрямовувати діяльність своїх бюро по організації дійової допомоги промисловості і сільському господарству.

Розглядаючи питання учбової роботи, партійні збори повинні звернути особливу увагу на підвищення якості викладання всіх дисциплін, особливо ж суспільних, зміцнення трудової дисципліни, вмілої організації учбового процесу. Факультетські партійні організації повинні піклуватися про підвищення наукової кваліфіка-

ції викладачів, про зріст і удосконалення їх педагогічної майстерності.

На звітно-виборчих зборах комуністів слід всебічно обговорити засоби поліпшення партійно-політичної роботи.

Необхідно організувати глибоке вивчення історичних рішень липневого Пленуму ЦК КПРС викладачами і студентами. Питання дальшого розвитку промисловості, технічного прогресу повинні одержати відображення у багатьох лекціях і семінарських заняттях.

В минулому учбовому році на деяких факультетах погано працювали комсомольські і профспілкові студентські організації. Це було однією з головних причин низької трудової дисципліни і встигаємості студентів. На цих факультетах питання керівництва партійних бюро комсомольськими і профспілковими організаціями повинні привертати серйозну увагу звітно-виборчих партійних зборів.

Готуючи збори, партійні організації мусять враховувати помилки минулого учбового року. Наприклад, в партійне бюро фізико-математичного факультету торік було обрано 4 працівники деканату. Це не могло не відбитися на роботі партійного бюро. На деяких факультетах (історичному, філологічному) партійні бюро поверхово, непродуктивно готували партійні збори.

Звітно-виборчі збори повинні пройти при високій активності комуністів, в обстановці широко розгорнутої критики і самокритики, при суворому дотримуванні принципів внутріпартійної демократії. В партійні бюро повинні бути обрані найбільш активні, авторитетні, досвідчені та ініціативні комуністи.

Звітно-виборчі партійні збори повинні сприяти зросту боездатності факультетських партійних організацій, підвищенню активності та ініціативи комуністів.

В ОБКОМІ ЛКСМУ

Харківський Обласний комітет ЛКСМУ нагородив грамотою пошани Обласного комітету комсомолу комсомольську організацію Харківського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету імені О. М. Горького за надання активної трудової допомоги колгоспам і радгоспам Харківської області в літній період.

6-го вересня в театрі Опери та балету імені М. В. Лисенка відбувся загальноміський вечір, присвячений початку учбового року, на якому грамота Обкому ЛКСМУ була вручена комсомольській організації Харківського державного університету.

На фото: студенти I курсу історичного факультету слухають лекцію доцента Слюсарського з історії СРСР. Фото В. КУЛІШОВА.

ПЕРВОКУРСНИКУ

*Так вот он, твой заветный час,
Когда ты, все еще не веря,
В аудиторию — не в класс
Впервые раскрываешь двери!*

*И я гляжу со стороны,
Как за тобою вслед гурьбою
Идут сокурсники, полны
Одною радостью с тобою.*

*Хоть и никто здесь не знаком, —
Как знать? — та девушка с косою
В нарядном платье голубом
Подружит, может быть, с тобою.*

*Твоя дорога далека, —
И в первый день, тебя встречая,
Иной за школьника пока
Тебя, возможно, посчитает.*

*Но в день, когда на факультет
Пришел ты, путь окончив школьный,
Тебе профессор смотрит вслед
С улыбкой зависти невольной.*

*И усмехнется в этот час
С трудом в минувшее поверя:
И он вот так же в первый раз
Распахивал когда-то двери!...*

Л. БОЛЕСЛАВСКИЙ.

НА КАФЕДРАХ УНІВЕРСИТЕТУ

Наукова продукція істориків

Наукова проблематика кафедри історії СРСР (завідуючий кафедрою доцент С. М. Королівський) присвячена вивченню історії України в радянський період. Над цією проблемою працює весь основний склад кафедри. Робота йде в двох напрямках: археографічному і власно історичному. Археографічна робота кафедри провадиться разом з Центральним державним архівом Жовтневої революції і соціалістичного будівництва УРСР в Харкові. Сумісними зусиллями кафедри та архіву видано два томи документів з історії Жовтневої соціалістичної революції на Україні. Збірники вийшли за редакцією та з вступними статтями доцента Королівського. Ці томи були позитивно зустрінуті науковою громадськістю і знайшли добру оцінку в пресі. Зараз закінчується підготовка 3-го тому, який завершить серію документальних збірників з історії Жовтневої революції на Україні.

Науково-дослідницька робота кафедри історії СРСР провадиться навколо двох проблем: «Україна в період Жовтневої соціалістичної революції і промаданської війни», «Україна в період боротьби за соціалістичну індустріалізацію».

Над першою проблемою працює доцент Королівський, що виступив за останній час з рядом брошур і статей. Наприклад, брошура «Перший з'їзд Рад України», «З історії боротьби за скликання першого з'їзду Рад» та інше. Доцент Слюсарський надрукував кілька статей, присвячених комітетам бідноти на Україні. Доцент Рибалка і кандидат історичних наук Колісник здали до друку свої наукові праці, присвячені важливим подіям з історії України 1918—1920 рр. Зараз вони продовжують працювати над цією проблемою.

Велику увагу присвятила кафедра висвітленню знаменної історичної дати святкування 300-річчя возз'єднання України з Росією. Зусиллями колективу при участі інших кафедр опубліковано збірник наукових робіт, присвячений цій славній даті. В збірнику надрукували свої статті тт. І. К. Рибалко, М. К. Колісник, С. М. Королівський, А. Г. Слюсарський, В. М. Довгопол та інші.

Значне місце в роботі кафедри посідає тематика, зв'язана з висвітленням історії першої буржуазно-демократичної революції в Росії. Над цією тематикою успішно працює кандидат історичних наук В. І. Астахов, що разом з доцентом Ю. Ю. Кондуфором надрукував брошуру «Революційні події в Харкові і Харківській губернії в 1905—1907 рр.», а також друкує статтю в Учених записках факультету. Кандидат історичних наук Б. М. Барак надрукувала в Учених записках статтю про загальний жовтневий страйк 1905 року в Харкові і зараз здала до друку статтю, що висвітлює грудневі події 1905 року в Харкові.

Доцент Лисенко і кандидат історичних наук Довгопол представили до друку статтю, що висвітлюють боротьбу робітничого класу України за соціалістичну індустріалізацію.

Помітним явищем у науковому житті кафедри було видання історичного нариса доцента Слюсарського «Слобідська Україна», що знайшов позитивний відгук у пресі. Зараз А. Г. Слюсарський друкує у Видавництві університету перероблений варіант брошури про В. Н. Каразіна.

Особливе місце в науковій роботі кафедри за останні роки посіла велика і складна колективна праця «Історія Харківського державного університету імені О. М. Горького за 150 років». Це великий науковий труд, обсягом 35 друкованих аркушів, написаний колективом авторів (Слюсарський, Астахов, Мірошник, Барак, Королівський, Колісник). Робота вийшла до ювілею університету за редакцією доц. Королівського. По закінченні цієї праці колектив кафедри повернувся до основної планової тематики і успішно над нею працює.

Крім цього, колектив кафедри систематично виступає в обласній пресі на історико-революційні теми.

О. ОЛЬГІНА

З честю виконати рішення липневого Пленуму ЦК КПРС

Днями відбулися збори комуністів університету, які обговорили питання про підсумки липневого Пленуму ЦК КПРС і завдання університетської партійної організації. З доповіддю по цьому питанню виступив секретар партійного комітету ХДУ тов. Плужніков. Доповідач і товариші, які виступали в дебатах, відзначили, що рішення липневого Пленуму ЦК КПРС є конкретною програмою дальшого розвитку соціалістичної промисловості, технічного прогресу і поліпшення організації виробництва.

На зборах відзначалось, що колектив вчених університету поширює і зміцнює наукові зв'язки з виробництвом і вносить свій вклад у справу дальшого розвитку соціалістичної промисловості. Так, хімічний факультет надав допомогу ХТЗ в питаннях методики одержання струму в легірованій сталі. На фізико-математичному факультеті розроблюються і запроваджуються нові методи рентгено-структурного аналізу. Творчу співдружність з промисловими підприємствами розвивають також кафедри економічного та геологічного факультетів.

Значну допомогу надає колектив університету сільському господарству. В підшефних колгоспах організована хімічна лабораторія, там провадиться політико-виховна і культурно-масова робота. В період літніх канікул в підшефні колгоспи було направлено біля 2 тисяч студентів, кожний з яких зробив по 10 днів.

Доповідач, а також комуністи тт. Білик, Костін, Нікітін, Васильєв, Буланкін в своїх виступах відзначали, що в роботі кафедр університету по зміцненню і розвитку зв'язку з виробництвом є і серйозні недоліки, на які вказують рішення липневого Пленуму ЦК КПРС. Ряд тем, розроблених кафедрами, недостатньо пов'язаний з сучасними вимогами народного господарства. Не приділяється потрібної уваги запровадженню вже закінчених досліджень. Робота по наданню допомоги виробництву носить періодичний характер. Не ліквідована багатоманітність в науковій роботі. Слабо притягуються студенти старших курсів до участі в науковій роботі кафедр. Партійні бюро факультетів недостатньо керують діяльністю своїх колективів по організації зв'язку і допомоги виробництву.

Цікаве питання підняв в своєму виступі тов. Нікітін: Університет дуже багато відводить часу і сили на теоретичні роботи. Ми повинні створювати запас теоретичних знань для великої

кількості крупніших практичних проблем, негайно перевіряти висновки на практиці, а практика повинна ставити перед нами нові теоретичні питання. В Університеті створюються нові школи, які значно посувають вперед науку і одночасно органічно пов'язують теоретичні питання з практикою. Так працюють, наприклад, професори М. М. Барабашев, Т. Д. Страхов і багато інших.

Але ряд наших вчених займається тільки чистою теорією, відриваючись від практичних застосувань науки.

На економічному факультеті, — відзначив в своєму виступі тов. Васильєв, — вже розпочато вивчення рішень Пленуму ЦК КПРС. Перед працівниками нашого факультету виникає подвійне завдання: внесення матеріалів Пленуму в учбові плани і більш активне включення колективу факультету у вивчення можливостей покращання економічних показників ряду підприємств міста Харкова.

Важливу задачу — зміцненню експериментальної бази і поліпшенню оснащеності університету присвятив свій виступ тов. Білик. Так, наприклад, геологічному факультету потрібний полігон для знайомства з буровою технікою.

Ректор ХДУ тов. Буланкін підкреслив необхідність підвищення наукової кваліфікації викладачів університету, поліпшення якості друкованої продукції, рішучої боротьби з зазнайством, самозаспокоєністю в роботі. Гострий критиці було піддано наукову продукцію деяких працівників університету.

Партійні збори одностайно схвалили історичні рішення липневого Пленуму ЦК КПРС і накреслили конкретні міроприємства щодо перетворення їх в життя: розгорнути роботу по глибокому вивченню матеріалів липневого Пленуму ЦК КПРС; ширше розгорнути науково-дослідну роботу, будуючи її в тісному зв'язку з завданнями розвитку промисловості і технічного прогресу; поліпшити шефську допомогу колгоспам в проведеному масово-політичній роботі серед колгоспників і практичної допомоги в проведенні сільськогосподарських робіт.

Збори комуністів університету повністю схвалили постанову ЦК КПРС про підсумки радянсько-югославських переговорів.

Партійні збори з глибоким задоволенням вітали постанову липневого Пленуму ЦК КПРС про скликання чергового XX з'їзду партії і закликали комуністів, весь колектив університету прикласти всі зусилля для поліпшення учбової, наукової і політико-виховної роботи, щоб зустріти з'їзд партії новими успіхами.

ПОЛІПШУВАТИ ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ДЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

З року в рік зростає і йде вперед наша середня школа. Всім очевидний її невпинний поступ, що радує кожну радянську людину. Але поруч з цим зростають і вимоги до неї, збільшується обсяг тих завдань, що стоять перед радянською середньою школою. Зокрема в наступному учбовому році перед нею виникають особливо великі і відповідальні завдання — перехід на новий учбовий план і нові учбові програми вимагає дальшого підвищення якості викладання в середній школі.

Домагаючись дальшого істотного поліпшення всієї учбово-виховної роботи, глибокого засвоєння учнями основ наук, середня школа разом з тим повинна готувати їх до практичної діяльності в народному господарстві, до вступу в трудове життя.

Для того, щоб середня школа мала змогу виконати покладені на неї партією і урядом нові великі і відповідальні завдання, вищі учбові заклади, що готують викладачів для середньої школи, в тому числі університети, повинні значно поліпшити свою роботу в галузі загальнотеоретичної і педагогічної підготовки майбутніх вчителів, приділяти більше уваги питанням педагогіки і методики, піднести якість викладання, наблизити його до практичних вимог і потреб життя, зміцнити зв'язок з середньою школою.

Саме тому зусилля всього колективу науково-педагогічних працівників університету деканатів, кафедр, методичних комісій, всієї громадськості університету повинні бути спрямовані в бік поліпшення якості викладання і всієї організації справи підготовки молодих шкільних вчителів. Треба глибоко продумати і переглянути всю систему виховання в університеті майбутніх викладачів середньої школи під кутом зору нових вимог і завдань, викрити наші недоліки, опрацювати і здійснити конкретні заходи до поліпшення підготовки молодих спеціалістів для школи.

Одним з основних недоліків в цьому напрямі є далеко недостатня робота деканатів, кафедр і методичних комісій факультетів в справі педагогізації учбового процесу. Спеціальні кафедри досі мало дбали про підготовку студентів до майбутньої педагогічної діяльності в школі. В загальних і спеціальних курсах викладачі не виділяли і не підкреслювали ті розділи, які вивчаються в середній школі, не загострювали увагу студентів на питаннях методики

В. Махінко,
проректор по учбовій роботі.

Л. Гельфенбейн,
методист біологічного ф-ту.

викладу тих чи інших розділів курсу в умовах школи.

Кафедри, за невеликими винятками, не вивчають і не аналізують програми, учбові плани і підручники середньої школи, не цікавляться і не займаються питаннями методики викладання своїх дисциплін в середній школі; нерідко вони неправильно ставляться до педагогічної практики студентів, розглядаючи її як сторонню для них справу.

В наступному учбовому році спеціальним кафедрам необхідно рішуче переглянути своє ставлення до питань педагогічної підготовки студентів, відповідно переглянути програми загальних і спеціальних курсів, практикумів, зміцнити зв'язки з середньою школою, систематично вивчати програми середньої школи, учбові плани і діючі підручники, стежити за їх змінами, цікавитися методичною літературою.

На Деканати і методичні комісії лягає головна відповідальність за організацію справи підготовки майбутніх викладачів для середньої школи; саме вони повинні очолити, організувати і спрямувати роботу спеціальних кафедр. Проте, до останнього часу методичні комісії факультетів майже не займалися цими питаннями; лише в минулому учбовому році стався деякий злам — питання підготовки студентів до педагогічної діяльності зайняли певне місце в планах методкомісій і вони почали приділяти їм деяку увагу.

Необхідно, щоб в цьому учбовому році деканати і методичні комісії по-діловому взялися за цю роботу, активізували кафедри і систематично контролювали стан їх роботи в цьому напрямі. Методичні комісії повинні систематично займатися питаннями підготовки студентів до педагогічної роботи в школі. Кафедра педагогіки університету також мусить підтримувати тісний контакт з методичними комісіями факультетів, брати участь в нарадах методичних комісій, що їх регулярно скликає учбова частина, допомагати їм в роботі.

До другої групи недоліків, певною мірою зв'язаної з першою, слід віднести слабку популяризацію педагогічної професії серед студентства нашого університету, недостатнє врахування у викладовській роботі профілю спеціалістів, що їх готує університет, відсутність в факультетських лекторіях лекцій на педагогічні теми, диспутів, присвячених проблемам виховання підростаючого покоління, обговорень книжок про радянську школу, про роботу і життя вчителів і школярів, відсутність на факультетах «педагогічної атмосфери», «педагогічного ду-

ху». Повинні в цьому не лише деканати, а і кафедра педагогіки університету, члени якої здебільшого обмежуються читанням лекцій з педагогіки і мало дбають про створення на факультетах атмосфери уваги, любові і поваги до педагогічної професії.

Істотні хиби спостерігаються також в постановці і проведенні педагогічної практики студентів університету. Явно недостатня тривалість педагогічної практики, недостатня і кількість обов'язкових залікових уроків, що їх дають студенти.

Керівництво педагогічною практикою з боку кафедри педагогіки мало нерідко формальний характер — члени кафедри обмежувалися лише роздачею друкованої інструкції і коротким усним інструктажем, в школах бували рідко, слабо були зв'язані з методистами і не провадили з ними ніякої роботи. За всі післявоєнні роки кафедра педагогіки жодного разу не скликала методистів, не притягла їх навіть до обговорення нового проекту інструкції про педагогічну практику. Зовсім мало займалася кафедра педагогіки і узагальненням кращого досвіду роботи керівників практики — методистів і вчителів шкіл.

Недостатню увагу приділяли педпрактиці і декани факультетів — вони конкретно і оперативної педпрактикою не керували, в школах не бували, цілком передовіривши цю важливу справу методистам.

В роботі самих керівників педпрактики — методистів теж спостерігалися недоліки. Зокрема вони слабо керували виховною роботою студентів в школах.

Необхідно рішуче поліпшити постановку педагогічної практики в університеті, маючи на увазі, що вона є однією з вирішальних ланок в загальній системі педагогічної підготовки студентів.

Треба, нарешті, так організувати підготовку студентів, щоб виховати з них вчителів, здатних по-справжньому здійснювати директиви XIX з'їзду КПРС про політехнічне навчання в школі. Для цього необхідно переглянути програми лекційних курсів, лабораторних і практичних занять, програми виробничої практики студентів під таким кутом зору, щоб забезпечити ознайомлення студентів з основами сучасного промислового і сільськогосподарського виробництва, та озброїти їх відповідними практичними вміннями і навиками. Тільки за цих умов випускники університету — майбутні вчителі зможуть прищеплювати вміння і навик своїм учням. Спеціальні кафедри повинні обговорити питання про можливість збільшення кількості лабораторних і практичних робіт, а також тих видів і форм виробничої практики, що сприятимуть політехнічній підготовці студентів.

ИЧНИЙ КУРС...

і про можливості їх приїзду до Харкова. Канікули між другим і третім роками аспірантури не можуть бути використані ні керівником, ні опонентами, які мають право на відпочинок. Поліпшало б стан складання кандидатського мінімуму на протязі перших восьми місяців. Цьому могло б сприяти скорочення числа дисциплін, які проходять в аспірантурі, хоча б за рахунок підвищення вимог до вступаючого в аспірантуру по таких предметах, як наприклад, іноземна мова.

Другою умовою підготовки аспіранта за три роки, за думкою автора цієї статті, «вручити йому призначення і кандидатом наук відправити на роботу». Цілком вірно. Але чи не забуває при цьому тов. Костюк того, наприклад, факта, що з трьох спеціалістів, які закінчили аспірантуру по нашій кафедрі в 1954 р., офіційне призначення одержав тільки один, та й то виявилось фіктивним (вакансії не було), а в поточному році представник міністерства не привіз призначення жодному з закінчуючих аспірантуру по кафедрам філологічного і історичного факультетів?

Таким чином, друга умова підготовки наукових кадрів через аспірантуру, на жаль, носить абстрактно-теоретичний характер, і виконання його не залежить не тільки від закінчуючого аспірантуру, але й від наукової частини університету. Частково гарячої підтримки, частково рішучих заперечень потребують останні положення цікавої статті П. Д. Костюка. Але уступаю місце висловлюванням інших товаришів, виражаючи надію потім повернутися до цієї теми.

Доцент М. БАЖЕНОВ, зав. кафедрою російської мови.

До нового учебного року студенты университета одержали цінний подарунок — вступив до ладу діючих новий гуртожиток на майдані Дзержинського.
На фото: кімната № 121 в новому гуртожитку, де мешкають студенти V курсу фізико-математичного факультету.
Фото В. КУЗІНА.

Перші враження

Стати студентками фізико-математичного факультету було нашою завітною мрією. І ось ця мрія здійснилася: 1 вересня перед нами вперше відкрилися двері аудиторій Харківського державного університету. Для нас тут все нове і незвичне.

Викладачі з перших же днів зацікавили нас своїми лекціями. Ми гадаємо, в дальшому вчитися буде ще цікавіше, бо ми узнаємо багато нового, будемо вивчати науки, з якими у школі не зустрічались. Го-

ловне наше завдання зараз — взяти якомога більше знань з того, що нам дає університет, для того, щоб стати повноцінними спеціалістами, майстрами своєї справи, гідними членами соціалістичного суспільства. Це буде кращою подякою нашій партії та уряду за її піклування про молодь.

А. РАТУШНА, З. КАРПОВА,

Л. ТУРАНЬСКА, студентки I курсу фізико-математичного факультету.

Лекції для трудівників колгоспних ланів

Літо я провів дуже цікаво, жодного дня не витрачав марно. За дорученням Обкому комсомолу майже все літо читав лекції для колгоспників, робітників області, був в трьох районах. Лекції провадилися в польових станах, на току, на фермах, в клубах. До кожної лекції я старанно готувався, слухачі задавали, звичайно, багато різних питань. Лекції я читав на теми «Рішення липневого Пленуму ЦК КПРС», «Міжнародне становище», «Про-

політичну пильність радянських людей». Особливо великий інтерес трудівники сільського господарства проявляли до Женевської наради глав урядів чотирьох держав. Поряд з читанням лекцій я цікавився роботою комсомольських організацій і допомагав їм.

Це літо було для мене своєрідною ісецією, яка успішно витримана.

М. СУРГАЙ,

студент історичного факультету.

Нашому рідному Харкову триста років

В 1955 році минає 300 років з часу виникнення нашого любимого міста Харкова. Цю знаменну дату трудящі міста і області відзначають в обстановці великого трудового і політичного піднесення, викликаного рішеннями липневого Пленуму ЦК КПРС, широко розгорнутого змагання на честь XX з'їзду партії.

Харків, один з великих індустріальних і культурних центрів Радянського Союзу, був заснований на початку п'ятдесятих років XVIII століття групою «черкас», тобто українців, які, рятуючись від гніту польської шляхти і козацької старшини, тікали з території Правобережної України на вільні землі Слобідської України, під захист братнього російського народу. В 1655 році в районі так званої Університетської гірки поселилися біля 2 тисяч переселенців на чолі з атаманом Кривошиком.

Перші харків'яни, прагнучи захистити себе від татар, що весь час загрожували населенню, збудували фортецю під керівництвом московського воеводи Селіфонтова. Фортеця була дерев'яна і являла собою стіну, завдовжки понад кілометр, з баштами, земляним насипом та ровом. Вона йшла від ріки Лопань майданом Розі Люксембург. Коло нинішнього Палацу праці вона круто повер-

тала вгору й майданом Тевелева доходила до колишнього Палацу п'ятерів. Тут знову вона повертала на південь і виходила на Бурсацьку гірку. Вздовж нинішньої Ключківської вулиці муру не було, його заміняло високе урвище до ріки Лопань. Все місто на початку знаходилося в середині фортеці: 200 житлових і господарських будинків, «приказная изба», «государев двор», собор, ратуша. Першою кам'яною спорудою в Харкові була монастирська Покровська церква, збудована в 1689 р., руїни якої збереглися й до цього часу.

В Харкові відразу ж складається казачке самоврядування і незалежно від того, хто ким був раніше, перші поселенці показали і склали козацький полк, що ніс сторожову службу на південному кордоні Московської держави.

Виникнувши в середині XVII століття, як воєнна фортеця, Харків поступово, в міру просування російських кордонів на південь, перетворюється в значний економічний, культурний і адміністративний центр Слобідської України.

На основі ремесла, яке було розвинене в Харкові, вже у XVIII столітті в місті виникають мануфактури, а в XIX ст. — фабрики і заводи. Особливо швидко розви-

вається промисловість і торгівля після ліквідації кріпосництва. В другій половині XIX ст. збудовано завод сільськогосподарського машинобудування «Гельферіх Садле», паровозобудівний завод, чавуноливарний і інші. В роки першої світової війни до Харкова були переведені такі заводи як електромеханічний, велосипедний, машинобудівний і інші.

В дореволюційні роки в Харкові переважали кустарні підприємства. Значна кількість фабрик і заводів належали іноземним імперіалістам. З року в рік зростало населення міста. В 1861 році в Харкові було вже 50 тис. мешканців, а в 1915 році — 258 тис. Переважна більшість населення міста були трудящі маси: робітники, ремісники, селяни, які тяжко експлуатувалися панівним класом.

Харків уже в дореволюційні роки був важливим культурним центром. Під впливом великої російської культури тут розвивається освіта і культура. В 1805 році виникає перший на Україні і другий в Росії університет. З Харковом зв'язані імена видатних ченців: Мечнікова, Бекетова, Остроградського, Потебні, Срезневського, Бузескула, Гіршмана і багатьох інших.

В дореволюційні часи Харків був окраїним містом царської Росії з надзвичайно відсталим міським господарством. В Харкові майже зовсім не було електричного освітлення, водопроводів, каналізації. Площі і вулиці були

брудні. Трудящі маси мешкали в околицях міста, в забруднених, вологих помешканнях. Робітники не були забезпечені медичним обслуговуванням, умовами для культурного відпочинку, а діти їх не мали можливості навчатися в школі.

Робітники Харкова, як і пролетаріат всієї Росії, гостро відчували політичне безправ'я і тяжку експлуатацію. Вони створюють соціал-демократичні гуртки, з кожним роком посилюють боротьбу за соціальне і національне визволення. Разом з робітничим класом Росії вони приймають активну участь в першій російській революції: організують страйки, виступають зі зброєю в руках проти самодержавства, поміщиків і капіталістів. Харківські робітники рішуче підтримують ленінську програму боротьби за переростання буржуазно-демократичної революції в соціалістичну. Вони одностайно вітали перемогу Жовтневої революції в центрі Росії. Під керівництвом більшовиків трудящі Харкова розгромили меншовиків і есерів, українських буржуазних націоналістів і проголосили Радянську владу. В грудні 1917 року в Харкові відбувся I Всеукраїнський з'їзд Рад, який проголосив Україну республікою Рад і закликав трудящі України повсюди встановити Радянську владу — владу робітників і селян. Робітники Харкова відіграли важливу роль в боротьбі за зміцнення Радянської влади в роки громадянської війни та іноземної інтервенції,

приймаючи активну участь на всіх фронтах визвольної війни.

Історія Харкова після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції це історія нового, соціалістичного міста. Послідовно здійснюючи ленінсько-сталінську національну політику і піклуючись про індустріалізацію України, партія і уряд поставили завданням перетворити Харків у великий центр машинобудування. Більшовики Харкова на всіх етапах соціалістичного будівництва вели боротьбу за здійснення генеральної лінії партії, індустріалізації країни. Під їх керівництвом трудящі міста успішно відбудували промисловість, зруйновану в роки промадянської війни та іноземної інтервенції, і вступили в період індустріалізації.

Вже в роки довоєнних п'ятирічок робітники Харкова, розгорнувши соціалістичне змагання, швидкими темпами реконструювали існуючі підприємства і збудували більше тисячі нових, на яких працювали 300 тис. робітників. 1-го жовтня 1931 року було закінчено будівництво тракторного заводу; з 1932 року введено до ладу великий турбогенераторний завод імені Кірова; в 1935 році почав працювати верстатобудівний завод імені Молотова, який в 1939—1940 роках дав країні більше верстатів, ніж всі верстатобудівні заводи країни.
(Продовження на 4 стор.)

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»

17 вересня 1955 р. Стор. 3.

На будівництві університету

На протязі літа продовжувалися роботи на будівництві нового приміщення університету.

По більшості корпусів (крім башти і корпусів, що примикають до неї) майже закінчена відбудова, посилення і заміна залізобетонних перекриттів та елементів залізобетонного каркасу будівлі. В багатьох корпусах встановлені віконні заповнення. В корпусах № 6 і № 9, що примикають до башти, провадяться роботи по цегляній кладці простінків міжвіконних столбів і заповненню віконних прорізів. На цій ділянці успішно працює бригада каменярів, якою керує тов. Четвериков.

В трьох корпусах йдуть внутрішні штукатурні роботи, розпочате також облицювання фасадів керамікою і зовнішньою штукатуркою. Але ці роботи розгорнуті недостатньо, бо не вистачає облицювальників, а також деяких матеріалів. Затримує облицювання також відсутність великих залізобетонних панелей з примороженою керамікою, які будкомбінат тресту не випускає, хоча креслення на ці панелі були видані ще в липні 1953 року.

Розпочато також будівництво та монтаж фідерно-трансформаторної підстанції, але він затримується з-за ряду будівельних недоробок.

У зв'язку з переглядом проекту центральної башти будівлі затримані роботи по влаштуванню фундаментів прибудови башти.

Будівництво університету має гостру потребу в таких дефіцитних матеріалах, як арматурне залізо, провід, труби, радіатори, дубовий паркет.

За повідомленням Міністерства вищої освіти УРСР та СРСР на 1956 рік накрес-

лено виділення асигнувань в сумі 25 млн. карбованців, в тому числі на будівельно-монтажні роботи 23 млн. крб.

Різке збільшення обсягу робіт з 1956 року вимагає негайного розгортання робіт по корпусах закладки на 1956 рік і пускових корпусів.

А це вимагає від колективу будівельників ще більш напруженої праці, треба брати приклад з таких товаришів, як бригадир бетонників П. Р. Сизий, штукатур Валя Гармаш, яка нещодавно почала працювати, а вже стала висококваліфікованим майстром і систематично перевищує норму. Тут же на будівництві працює і її сестра. Кран Тані Гармаш вже три роки працює безвідмовно. Другий рік самовіданно працює на будівництві університету молодий арматурник-комсомолец Станіслав Шехворостов, який прийшов сюди після закінчення десятирічки.

Самовіддана праця будівельників сприятиме успішному завершенню нової будівлі ХДУ.

А. ЗІСКІНД, нач. відділу капітального будівництва.

ТУРИЗМ — УЛЮБЛЕНИЙ ВІДПОЧИНОК СТУДЕНТІВ

Закінчилося літо. Студенти, зустрічаючись в аудиторіях перш за все поділяються своїми враженнями про літній відпочинок. Найбільше їх, звичайно, у туристів, які з таким нетерпінням чекали літа, щоб відправитися у походи по рідній Батьківщині.

Туристська секція університету — одна з найбільших в Харкові і тому не дивно, що наші туристи побували в Криму, на Кавказі, на Карпатах, на Алтаї, в Прибайкаллі.

Одні з них брали участь у Всесоюзному зльоті туристів ДСО «Буревісник» на Кавказі. Це студенти Кірючкін, Гордієнко, Нікітіна, Удовиченко і т. д. Інші — пройшли похід другої категорії труднощів по Криму.

Понад 70 чоловік взяли участь у другому традиційному зльоті туристів ХДУ, який провадився на Карпатах.

Деякі товариші побували у Прибайкальській тайзі, приймаючи участь у зборах інструкторів туризму на озері Байкал.

Т. ІВАНЩЕНКО.

Добре провести підготовку до комплексної спартакіади університету

Незабаром почнеться комплексна спартакіада університету.

Всі низові колективи факультетів повинні готуватися до цієї спартакіади. В змаганнях з окремих видів спорту візьмуть участь найбільш підготовлені спортсмени.

Крім достатнього тренування, необхідно, щоб учасники спартакіади були добре організовані. Від організації залежить дуже і дуже багато. Тому комсомольські організації всіх факультетів повинні разом зі спортивними організаціями заздалегідь провести роботу серед своїх учасників. Відповідальність за проведення цієї спартакіади у великій мірі лежить на комсомолі. Адже комсомол — душа фізкультурного руху в СРСР.

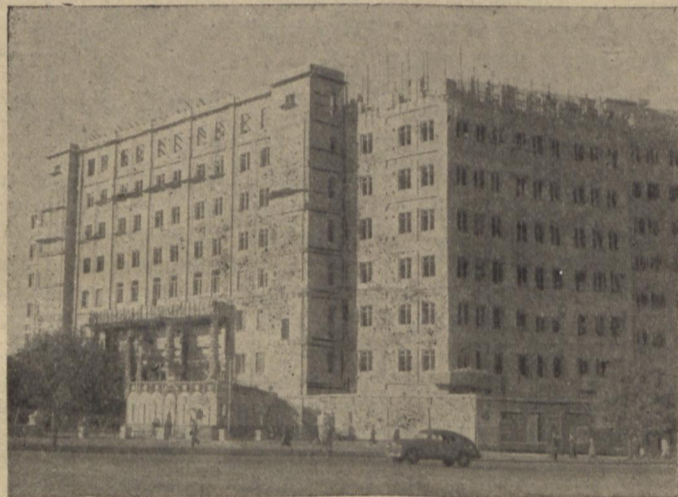
По всій країні зараз провадиться ряд важливих спортивних міроприємств, зма-

гань, йде будова спортивних споруд. В усьому цьому найактивнішу участь бере комсомол. Так, з ініціативи комсомольців в Москві будується великий стадіон. У нас же в університеті немає навіть своєї спортивної площадки.

Назріло також питання про будову спортивного майданчика при гуртожитку. Силами студентів ми могли б збудувати цей майданчик, де вранці можна було б зробити зарядку, а у вільний час пограти у волейбол, баскетбол, побігати та пострибати.

У рішенні всіх цих питань ініціативу повинен проявити комсомол. Університетську спартакіаду ми повинні провести на високому політичному і спортивному рівні, а також збудувати в університеті при новому будинку і при гуртожитках спортивні майданчики.

В. КІЧИГІН.

На фото: будівництво корпусу ХДУ.

Нашому рідному Харкову триста років

(Продовження, початок на 3 стор.)

дівні заводи Росії в 1913 році. По темпах індустріалізації Харків займав одне з перших місць в СРСР. За 23 роки, тобто з 1917 по 1940 рік, валова продукція промисловості Харкова збільшилася в 12 раз. Машинобудівна промисловість нашого міста давала 40% продукції машинобудування України і 6% машинобудування Радянського Союзу. Докорінно була реконструйована легка промисловість, швидко розвивався залізничний транспорт Харкова і області.

Вже в довоєнні роки значно поліпшено матеріальний добробут трудящих Харкова: ліквідовано неписьменність, поліпшено побутові умови, піднесено культурний рівень і т. д.

Німецько-фашистські загарбники, напавши 22 червня 1941 року на нашу країну зірвали мирну працю радянських людей. Трудящі Харкова разом з усім радянським народом піднялися на захист своєї Батьківщини. Вся промисловість міста була перебудована на воєнний лад. Десятки тисяч харків'ян, серед яких було 20 тис. комуністів і 44 тис. комсомольців, в перші дні війни від-

правились на фронт. В області було організовано більше 50 партизанських загонів, що діяли в тилу ворога і знищили 29 тис. окупантів, 300 автомашин, 20 залізничних мостів і тим самим допомагали Радянській Армії успішно громити ворога.

Славна Радянська Армія, ніцтво громиачи гітлерівських загарбників, 23 серпня 1943 року звільнила наш рідний Харків від німецько-фашистських окупантів. Ще лунали постріли на фронтах Вітчизняної війни, а трудящі Харкова вже взялися за відродження міста, зруйнованого в роки окупації. В першу чергу відбудовувалися електростанції, машинобудівні і металообробні підприємства. На допомогу харків'янам прийшов весь радянський народ. Один за одним надходили до міста ешелони з людьми, устаткуванням, інструментами, будівельними матеріалами з Москви, Ленінграда, Уралу, Баку, Гашкента і інших промислових центрів країни.

У післявоєнні роки трудящі Харкова під керівництвом Комуністичної партії досягли величезних успіхів. Вже в 1950 році вони разом з усім радянським народом завершили виконання четвертої п'ятирічки. Всі підприємства за цей час були не тільки відбудовані, а й видавали продукції знач-

но більше, ніж в довоєнні роки. Валова продукція промисловості Харкова в 1950 році перевершила рівень 1940 року на 21%.

В роки п'ятої п'ятирічки харків'яни досягли нових успіхів. Багато підприємств міста достроково виконали п'ятирічку. В їх числі завод «Світло шахтаря», ХЕЛЗ, трактороскладальний завод, завод «Теплоавтомат». Випуск продукції в 1954 році збільшився у порівнянні з 1940 роком в 2,1 рази, а в порівнянні з 1950 роком — на 83,1%. В нинішньому році промисловість Харкова виконала семимісячний план по валовій продукції на 103,9%. Продуктивність праці на підприємствах міста зросла за чотири роки на 40,8%.

Поряд з машинобудівною промисловістю в Харкові широко розвинена місцева промисловість, яка рік у рік збільшує випуск продукції. Валова продукція місцевої промисловості міста в 1954 році перевищила рівень 1944 року в 14 раз.

У соціалістичному змаганні за дострокове виконання п'ятирічки на заводах і фабриках міста виростили десятки тисяч передовиків і новаторів, які показують зразки високопродуктивної праці. Тисячі робітників Харкова систематично перевищують виробничі завдання, багато з них в нинішньому році виконали вже 7—8 річних норм. Далеко за межами нашого міста відомі імена знатних людей: Диканя, Лупандіна, Кислякова, Воблого, Серікова і багатьох інших.

Трудящі Харкова беруть активну участь у всенародній бороть-

бі за здійснення намічених партією заходів по крутому піднесенню сільського господарства. Виконуючи шефські зобов'язання, колективи харківських підприємств виготовили для колгоспів і машинно-тракторних станцій різноманітної продукції на 13,6 мільйона карбованців. Селу подається велика допомога в організаторській і культурно-виховній роботі.

Одноразово з розвитком промисловості поліпшується добробут трудящих, благоустрій міста. За післявоєнні роки відбудовано і наново збудовано і мільйон квадратних метрів жилої площі. Місто прикрасилось новими благоустроєними будинками на площах Тевелева, Рози Люксембург, Дзержинського, на проспектах Леніна і Сталіна та в інших районах.

За останні 12 років на комунальне господарство міста витрачено 300 мільйонів карбованців. Потужність водопроводів збільшилася за цей час в 5 раз, довжина трамвайних ліній — в 3 рази, а тролейбусних — в 2,5 рази. З кожним роком розширюється газова мережа, зростає освітлювальна сітка, впорядковуються дороги і тротуари. Здійснено великі роботи по озелененню міста.

Харків є одним з великих центрів підготовки кваліфікованих спеціалістів для всіх галузей народного господарства. В місті працюють 35 вузів і 37 технікумів, в яких навчається 40 тис. студентів. Більше, ніж у вузах Англії. За післявоєнні роки вузи Харкова дали країні більше 50 тис. спеціалістів. В місті працює 70 нау-

ково-дослідних інститутів і закладів. Рік у рік зростає кількість середніх спеціальних учбових закладів, розширюється шкільна мережа.

Для задоволення культурних потреб трудящих в місті працюють 6 театрів, філармонія, цирк, 17 кінотеатрів, 53 клуби і палаци культури, 521 бібліотека, книжковий фонд яких складає 16 мільйонів екземплярів. Розширюється сітка оздоровчих установ. В місті працюють 22 поліклініки, 97 лікарських і 97 фельдшерських установ, 93 ясел, 5 тубдиспансерів і т. д.

Таких величезних успіхів у розвитку промисловості, піднесенні благоустрою і добробуту трудящих Харкова досягли дякуючи мудрій політиці Комуністичної партії, Радянській владі.

На фабриках і заводах Харкова, як і по всій країні, все ширше розгортається соціалістичне змагання на честь XX з'їзду КПРС. Трудящі міста, змагаючись, накреслюють конкретні заходи для успішного здійснення завдань, поставлених лінинським Пленумом ЦК партії.

Робітники, службовці і інтелігенція Харкова разом з усіма трудящими СРСР під керівництвом Комуністичної партії ведуть активну боротьбу за зміцнення миру у всьому світі, за будову комунізму.

В. ДОВГОПОЛ,
кандидат історичних наук.

Редактор Г. ПОПОВ.

«СТАЛІНСЬКІ КАДРИ»
17 вересня 1955 р. Стор. 4.